

Liturgieboekje voor Witte Donderdag en Goede Vrijdag 2019

Bij de voorplaat

Gele kruisiging

Ondanks de ellende die de gelovige Joods-Russische kunstschilder Marc Chagall (1887 - 1985) in zijn leven heeft meegemaakt, heeft hij de liefde voor de medemens die in hem besloten lag nooit opgegeven. Je ziet het in het kleurenpalet van zijn schilderijen, hoe verschrikkelijk ook de taferelen waren die hij schilderde, de kleuren bleven zingen! De kleuren van de 'Gele Kruisiging' (1943) getuigen daarvan. Jezus aan het kruis, een Russisch stadje in vlammen, bange mensen op de vlucht, dreiging en geweld overal. Maar ook een ladder die niet wordt neergehaald, maar naar men aanneemt wordt opgericht, een verbindend element met het bovenste deel van het schilderij dat hoop uitstraalt. Chagall hield in zijn werk altijd staande, dat er hoop is te midden van chaos, ellende en verdriet.

Donderdag 18 april 2019

aanvang: 19.30 uur

Witte Donderdag – avondmaalsviering

Voorganger:

Organist:

Ds. Dick Steenks

Peter Reijnoudt

Vrijdag 19 april 2019

aanvang: 19.30 uur

Goede vrijdag – lezing lijdensverhaal

Voorganger:

Organist:

Ds. Dick Steenks

Peter Reijnoudt

WITTE DONDERDAG

Orgelkoraal *O Lamm Gottes unschuldig* (J.S. Bach)

Binnenkomst ambtsdragers

Drempelgebed bij de Paaskaars

Lied Psalm 67 : 1 en 2

God zij ons gunstig en genadig.
Hij schenke ons 't gezegend licht
dat overvloedig en gestadig
straalt van zijn heilig aangezicht;
opdat hier op aarde elk uw weg aanvaarde
en tot U zich wend',
zo, dat allerwegen ieder volk de zegen
van uw heil erkent.

De volken zullen U belijden,
o God, U loven al tezaam!
De landen zullen zich verblijden
en juichen over uwen naam.
Volken zult Gij rechten, /hun geding beslechten
in gerechtigheid,
volken op deez' aarde, /die uw arm vergaarde,
die Gij veilig leidt.

Bemoediging en groet

Enkele woorden ter inleiding

Muziek Opwekking 742

Kyriegebed

Lied

Lied 281: 1, 2, 5, 9, 10

1 Wij zoe-ken hier uw aan-ge-zicht.
God, houd uw oog op ons ge-richt:
Ky-ri-e e-lei-son!

Wanneer het donker ons verrast,
houd ons dan in uw goedheid vast:
Kyrie eleison!

Dat ieder die zich tot U wendt
de gloed van uw genade kent.
Kyrie eleison!

Het lied van wie zijn voorgegaan
zet ons vandaag tot zingen aan:
Amen. Halleluja!

Ontvlam in ons en vuur ons aan!
Getroost zullen wij verder gaan.
Amen. Halleluja!

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de Witte Donderdag

Schriftlezing Exodus 12 : 1 t/m 11

¹De HEER zei tegen Mozes en Aäron, nog in Egypte: ²‘Voortaan moet deze maand bij jullie de eerste maand van het jaar zijn. ³Zeg tegen de hele gemeenschap van Israël: “Op de tiende van deze maand moet elke familie een lam of een bokje uitkiezen, elk gezin één.

⁴Gezinnen die te klein zijn om een heel dier te eten, nemen er samen met hun naaste burens een, rekening houdend met het aantal personen en met wat ieder nodig heeft. ⁵Het mag het jong van een schaap zijn of het jong van een geit, als het maar een mannelijk dier van één jaar oud is zonder enig gebrek. ⁶Houd dat apart tot de veertiende van deze maand; die dag moet de voltallige gemeenschap van Israël de dieren in de avondschemer slachten. ⁷Het bloed moeten jullie bij elk huis waarin een dier gegeten wordt, aan de beide deurposten en aan de bovendorpel strijken. ⁸Rooster het vlees en eet het nog diezelfde nacht, met ongedesemd brood en bittere kruiden. ⁹Het dier mag niet halfgaar of gekookt worden gegeten, maar uitsluitend geroosterd, en in zijn geheel: met kop, poten en ingewanden. ¹⁰Zorg dat er de volgende morgen niets meer van over is. Mocht er toch iets overblijven, dan moet je dat verbranden. ¹¹Zo moeten jullie het eten: met je gordel om, je sandalen aan en je staf in de hand, in grote haast. Dit is een maaltijd ter ere van de HEER, het pesachmaal.

Lied

Psalm 116 : 1, 2, 3, 4 en 8

1 God heb ik lief, want die ge-trou-we Heer
nam, toen ik riep, met toe-ge-ne-gen o - ren
mijn woor-den aan. Hij zal mij blij-ven ho - ren
en le-vens-lang ben ik niet een-zaam meer.

Toen de benauwdheid dreigend op mij viel
en angsten voor het doodsrijk mij bekropen,
heb ik de naam des Heren aangeropen
en weende; Heer mijn God, bewaar mijn ziel!

Hij is goedgunstig in gerechtigheid,
Hij wil zich altijd over ons ontfermen.
Zijn kracht kwam mij, eenvoudige, beschermen.
Rust nu, mijn ziel, de Heer heeft u bevrijd.

O God, mijn God, die van de dood mij redt,
mijn tranen afgewist! Voor het oog des Heren
mag ik weer vrij in 's levens land verkeren,
geen steen die stoot waar ik mijn voeten zet.

Voor 't oog van al de zijnen zal ik Hem
offers van dank naar mijn beloften brengen,
in 's Heren voorhof mijn gejubel mengen
met uw lofprijzingen, Jeruzalem.

Schriftlezing Galaten 5 : 1, 13 t/m 15

¹Christus heeft ons bevrijd opdat wij in vrijheid zouden leven; houd dus stand en laat u niet opnieuw een slavenjuk opleggen.

¹³Broeders en zusters, u bent geroepen om vrij te zijn. Misbruik die vrijheid niet om uw eigen verlangens te bevredigen, maar dien elkaar in liefde,

¹⁴want de hele wet is vervuld in één uitspraak: 'Heb uw naaste lief als uzelf.' ¹⁵Maar wanneer u elkaar aanvliegt, pas dan maar op dat u niet door elkaar wordt verslonden.

Johannes 13 : 1 t/m 15

¹Het was kort voor het pesachfeest. Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan. ²Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd. De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot, ertoe aangezet Jezus te verraden. ³Jezus, die wist dat de Vader hem alle macht had gegeven, dat hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan, ⁴stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om ⁵en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen en droogde ze af met de doek die hij omgeslagen had. ⁶Toen hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?'

⁷Jezus antwoordde: ‘Wat ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.’ ⁸‘O nee,’ zei Petrus, ‘mijn voeten zult u niet wassen, nooit!’ Maar toen Jezus zei: ‘Als ik ze niet mag wassen, kun je niet bij mij horen,’ ⁹antwoordde hij: ‘Heer, dan niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd!’ ¹⁰Hierop zei Jezus: ‘Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, hij is al helemaal rein. Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.’ ¹¹Hij wist namelijk wie hem zou verraden, daarom zei hij dat ze niet allemaal rein waren. ¹²Toen hij hun voeten gewassen had, deed hij zijn bovenkleed aan en ging weer naar zijn plaats. ‘Begrijpen jullie wat ik gedaan heb?’ vroeg hij. ¹³‘Jullie zeggen altijd “meester” en “Heer” tegen mij, en terecht, want dat ben ik ook. ¹⁴Als ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. ¹⁵Ik heb een voorbeeld gegeven; wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.

Lied *Wie net als Jezus* (melodie: Lied 653)

Wie net als Jezus knecht wil worden
 En zo de minste durft te zijn
 Zal mensen op hun voeten zetten
 En zo bevrijdend bezig zijn.
 God wijst ons nieuwe wegen aan
 Om met elkaar op weg te gaan.

Overdenking

Lied *Zingenderwijs 28* (wisselzang / melodie: lied 969)
allen

Die al - le eer hebt af - ge - legd,
 ont - kleet van waar - dig - heid,
 ons met - ter - daad hebt toe - ge - zegd
 de weg der dienst - baar - heid.

mannen

Die zich voor mensen heeft omgord
aan ons zich heeft gehecht.
De herder die zelf lam ook wordt,
de heer bukt als een knecht.

vrouwen

Het zuiver wit van deze dag,
van lijden wordt het rood.
Verraad en kruis, het zwarte graf:
Zijn liefde tot de dood.

mannen

God laat niet los wat ooit zijn hand
begon en teder schiep,
de uittocht uit het diepste land
gaat voort omdat Hij riep.

vrouwen

Die alle eer hebt afgelegd,
ontkleed in kwetsbaarheid,
ons door uw dood hebt toegezegd
de weg der heerlijkheid.

allen

Gebroken brood van deze dag,
zo rood als bloed de wijn,
gedenken wij dat hij ons gaf
in Gods Naam vrij te zijn.

allen

Vrij van de schuld en van de macht
die ons ter neder dwingt,
vrij om te leven uit zijn kracht
tot alles vrede zingt.

DIENST VAN DE TAFEL

Vorbereiding tafel

Nodiging

(we gaan aan tafel)

Avondmaalscollecte

Voorbeden en stil gebed *Na het zo zingen wij: acclamatie 367e*

Heer, on-ze God, wij bid-den U, ver-hoor ons.

Prefatie

Voorganger: De Heer zal bij u zijn.

Allen: De Heer zal u bewaren.

Voorganger: Verheft uw hart.

Allen: Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Voorganger: Brengen wij dank aan de Heer, onze God.

Allen: Hij is onze dankbaarheid waardig.

Tafelgebed

U komt onze dank toe, HEER onze God, overal en altijd, door Jezus, onze Heer. Want U bent onze bondgenoot op leven en dood. U hebt ons geroepen om als uw volk op weg te gaan door water en woestijn naar het land van uw belofte. Uw Woord wijst ons de weg, uw Geest houdt ons in leven.

Daarom, HEER onze God, hebben wij het hart om samen met allen die uw roep hebben gehoord en uw weg zijn gegaan onze stem te verheffen tegen al wat U onteert, tegen al wat ons bedreigt, en U te loven met ons lofgezang:

Allen zingen: (melodie lied 985)

*Heilig, Heilig, Heilig! Heer van alle machten
Hemel, zee en aarde zijn vol van heerlijkheid
Hij die komt gezegend in de naam des Heren,
amen, Hosanna, zingen wij de Heer.*

Ja, gezegend bent U, God onze Vader, en gezegend is Jezus die met zijn komst ons leven met Uw Naam heeft verbonden. Hij is U trouw gebleven en heeft ons liefgehad tot het bittere eind van zijn eenzame gang. Hij heeft voor ons uit de doortocht gemaakt door de engte van de dood naar de ruimte van het leven, door de nacht van onze duisternis naar de morgen van Uw licht. Hij haalde ons aan tafel en bediende ons met zijn liefde.

Orgelspel lied 567 vers 1 en 2

Lied Lied 567 : 1, 2, 3, 4 en 5

1 Hij ont-haal-de ons aan ta - fel,
lam van Pa - sen,
2 hief zijn han-den, sprak de ze - gen
voor dit e - ten.
3 Niet al - leen zijn vrien-den kre - gen
de - ze ze - gen,
4 hij om-armt ook ons, be - dient ons
in zijn lief - de

5 en om - vat in dit ge - baar de
he - le aar - de.

Laat uw Geest zijn woorden vervullen, nu wij doen wat Hij ons opdroeg: Hij heeft in de nacht van de overlevering het brood genomen, daar de dankzegging over uitgesproken, het gebroken en aan zijn discipelen gegeven, en gezegd: ‘Neemt en eet, dit is mijn lichaam dat voor u gegeven wordt, doet dit tot mijn gedachtenis. Zo heeft Hij ook de beker genomen, daar de dankzegging over uitgesproken, hem rondgegeven en gezegd: Drinkt allen daaruit, deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed dat voor u en voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. Doet dit, zo dikwijls gij die drinkt, tot mijn gedachtenis.

Orgelspel lied 567 vers 1 en 2

Lied Lied 567 : 1, 6 en 7

1 Hij ont - haal-de ons aan ta - fel,
lam van Pa - sen,
6 Hij dronk wijn om on - ze pijn, om
on - ze vreug-de,

Zend uw Geest in ons midden en voeg ons allen tezamen tot een levende gemeenschap die U eert en dient, recht doet aan mensen, vrede sticht op aarde en hoopvol uw dag tegemoet gaat, met allen die wij voor uw aangezicht gedenken, met allen die ons zijn voorgedaan, met wie ons lief waren en die we moesten verliezen, met de heiligen van naam en de ontelbare vergetenen, heel uw mensenvolk, genodigd aan uw maaltijd. Gezegend bent U, o God, in goede en in kwade dagen voor altijd en eeuwig door Jezus Christus, onze Heer. In Zijn naam bidden wij: *Onze Vader, die in de hemel zijt...*

Vredeswens

Vanuit de kracht die we in het delen van Jezus mochten ervaren willen we nu naar elkaar toe gaan. In die kracht van Jezus schuilt de diepe vrede van verbondenheid met God en met mensen. Willen we aan elkaar een teken geven dat we die kracht tot vrede willen delen met elkaar, naar Zijn voorbeeld. De vrede van de Heer kome in en over ons allen. Wenst elkaar de vrede van Christus.

Gemeenschap van brood

Orgelspel

Gemeenschap van wijn

De beker gaat rond. Wie druivensap wilt, kan dat aangeven aan de diaken.

Orgelspel

Gezongen lofprijzing

Psalm 118 : 10

De Heer is God, zijn gunst verheugde
ons oog en hart met vrolijk licht.
Nu worde 't offer onzer vreugde
op zijn altaren aangericht.
Gij zijt mijn God, U zal ik prijzen,
o God, U roemen wijd en zijd.
Laat aller lof ten hemel rijzen;
Gods liefde duurt in eeuwigheid.

De tafel wordt toegedekt

Avondgebed van Luther

Lied

Taizé – *Blijf bij mij* (3x koor en gemeente)

Blijf bij mij en waak hier met Mij, wa-kend en bid dend, wa- kend en biddend

AFSLUITING VAN DE VIERING

Evangelie

Johannes 14 : 27 t/m 31

Jezus sprak:

‘Ik laat jullie vrede na; mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan. Maak je niet ongerust en verlies de moed niet. Jullie hebben toch gehoord dat ik zei dat ik wegga en bij jullie terug zal komen? Als je me liefhad zou je blij zijn dat ik naar mijn Vader ga, want de Vader is meer dan ik. Ik vertel jullie dit nu, voordat het gebeurt, zodat jullie het geloven wanneer het zover is. Ik kan niet lang meer met jullie spreken, want de heerser van deze wereld is al onderweg. Hij heeft geen macht over mij, maar zo zal de wereld weten dat ik de Vader liefheb en doe wat de Vader me heeft opgedragen. Kom, laten we hier weggaan.’

Stilte

(in stilte verlaten voorganger, kerkenraad en daarna allen de kerkruimte)

GOEDE VRIJDAG

Stilte

Muziek Pieter Wispelwey (cello), Prelude uit BWV 1007 (J.S. Bach)

Opening

Voorganger: Heer, God, Gij zijt een wal tegen nacht en ontij,
Gij, de grond van ons vertrouwen
In uw handen, Heer, bevelen wij ons leven.

Allen: *Beschut ons met de schaduw van uw vleugels*

Voorganger: Hier gedenken wij, Jezus Messias, in zijn lijden, zijn dood.
In de dagen van zijn leven heeft Hij onze zwakheid gedragen
onze leegte onder ogen gezien.
Hier zien wij op naar het kruis.

Laat dit uur voor ons zijn als een waken en bidden met Hem.

Allen: *In uw handen, Heer, bevelen wij ons leven.*

Zingen Psalm 130 : 1 en 3

1 Uit diep-ten van el - len - de
roep ik tot U, o Heer.
Gij kunt ver - los-sing zen - den,
ik werp voor U mij neer.
O laat uw oor zich nei - gen
tot mij, tot mijn ge-bed.
Laat mij ge-hoor ver-krij - gen,
red mij, o He - re red!

Ik heb mijn hoop gevestigd
op God de Heer die hoort.
Mijn hart, hoezeer onrustig,
wacht zijn verlossend woord.
Nog meer dan in de nachten
wachters het morgenlicht,
blijf ik, o Heer, verwachten
uw lichtend aangezicht.

Litanie

'Keer U niet af'

Orgel:

Ky - ri - e e - le - i son. Ky - ri - e e - le - i - son.

Voorganger: U die Eén en eeuwig zijt, ver weg onbeeldbaar God
maar in uw woord dichtbij, doe ons verstaan –
keer ons om naar U toe, keer ons toe naar elkaar.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Wij bidden om vriendelijkheid tussen mensen.
om aandacht en geduld in deze harde snelle wereld,
om een leven menswaardig.
Behoed ons dat wij ons niet verharden,
geef ons ogen voor elkaar.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Wij bidden U voor allen die in gevangenschap leven
in cellen opgesloten, in angsten gekerkerd
in vooroordelen en vijandsbeelden gevangen.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: En voor allen die als vreemden naar dit land gekomen zijn,
dat zij gastvrijheid ontmoeten, gelijkberechtigd worden,
een waardig leven kunnen leiden in ons midden.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Voor allen die ontworteld zijn, voortvluchtig, leeg.
En voor allen die, tegen de chaos in, hun leven ordenen.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Voor onszelf bidden wij
dat wij onze verantwoordelijkheid nemen;
dat het verst-afgelegen rampgebied ons niet te ver is
en het meest dichtbij leed niet te dichtbij.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Wij gedenken de plotselinge doden in het verkeer,
We gedenken de slachtoffers van de terreur
en allen van wie het leven in één klap
veranderd is, in enkele seconden,
door de dood van een geliefde.

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Voor allen die niet weten wat zij doen
en voor hen die het wel weten en het toch doen.
Hooft en ziet U alle wreedheid aan mensen bedreven,
door mensen – kunt U dat aanzien?

Allen: *Kyrie*

Voorganger: Wees dichtbij en verlicht ons
als wij proberen dichtbij elkaar te zijn
in goede en kwade dagen.
Gedenk in uw erbarming allen die bij ons horen,
geef ons elkaar te zegenen en te behoeden en tot vrede te zijn.

Allen: *Kyrie*

Psalmlezing Psalm 22 : 1 t/m 22

Lied Lied 561

O Liefde die verborgen zijt
in diepe stilten eeuwigheid,
erbarm U over ons bestaan,
het wordt verraden en verdaan.

Hoe achtloos in ons midden wordt
het kostbaar mensenbloed gestort
en in het onbarmhartig licht
het kruis des Heren opgericht.

De minsten van de mensen zijn
daar uitgestrekt in angst en pijn.
Tot aan het eind der wereld lijdt
Christus in hun verlatenheid.

O Liefde uit de eeuwigheid
die met ons mens geworden zijt,
wij bidden, laat ons niet alleen
in al het duister om ons heen,

opdat ook wij o Heer U niet
verlaten in uw diep verdriet
maar bij U zijn in al de pijn
waarmee de mensen mensen zijn.

Gebed

Lied Lied 562 : 1

Ik wil mij gaan vertroosten
in 't lijden van mijn Heer,
die zelf bedroefd ten dode
terneerboog keer op keer
en zocht in zijn ellende
naar troost om voort te gaan,
tot hem wil ik mij wenden –
o Jesu, zie mij aan.

LEZING VAN HET PASSIEVERHAAL VOLGENS JOHANNES

<i>Gevangen genomen</i>	Johannes 18 : 1 t/m 14
Lied 558 : 5	Here, om uw bloedig zweet, als Ge alleen de wijnpers treedt, om de kelk vol bitter leed, Kyrie eleison.
<i>In de steek gelaten</i>	Johannes 18 : 15 t/m 32
Lied 558 : 6	Om het zwijgen, het geduld, waarmee Gij de wet vervult, als men vruchtloos zoekt naar schuld, Kyrie eleison.
<i>Koning van de Joden?</i>	Johannes 18 : 33 t/m 19 : 3
Lied 558 : 7	Om het woord van godlijk recht dat Gij tot uw rechters zegt, zelf hebt Ge uw geding beslecht, Kyrie eleison.
<i>Weg met Hem!</i>	Johannes 19 : 4 t/m 16
Lied 558 : 8	Om de doornen van uw kroon, om de geesling en de hoon, roepen wij, o Mensenzoon, Kyrie eleison.
<i>Zij kruisigden Hem</i>	Johannes 19 : 17 t/m 24
Lied 558 : 9	Om uw kruis, Heer, bidden wij, om de speerstoot in uw zij, ga aan onze schuld voorbij, Kyrie eleison.

En Hij gaf de geest... Johannes 19 : 25 t/m 30

De paaskaars wordt gedoofd

Stilte

Lied 558 : 10 Heer, om uw vijf wonden rood,
om uw onverdiende dood,
smeken wij in onze nood,
Kyrie eleison.

Muziek *Wir setzen uns mit Tränen nieder*
(slotkoor Mattheus Passion, J.S Bach)

Graflegging Johannes 19 : 31 t/m 42

Lied Lied 590 : 1, 2 en 3

Nu valt de nacht. Het is volbracht:
de Heer heeft heel zijn leven
voor het menselijk geslacht
in Gods hand gegeven.

De wereld gaf Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf
en zijn leven sterven.

Hoe slaapt Gij nu, die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
rots des heils, gevangen.

Allen bidden:

Onze Vader die in de hemel zijt
uw naam worde geheiligd
uw Koninkrijk kome, uw wil geschiede,
gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren
en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze
want van U is het Koninkrijk
en de kracht, en de heerlijkheid
tot in eeuwigheid. Amen.

Lied

Lied 590 : 4 en 5

't Is goed, o Heer, Gij hoeft de eer
van God niet meer te staven.
Leggen wij ons bij U neer,
in uw dood begraven.

Hoe wonderlijk, uitzonderlijk
een sabbat is gekomen:
eens voor al heeft Hij het juk
van ons afgenomen.

Het orgel zwijgt.

De Paaskaars wordt de kerk uitgedragen.

We verlaten de kerk in stilte